

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., şi de fiesce care publicăţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul VII.

Blaş 19 Iuniú 1897.

Numérul 25.

La cestiunea Autonomiei.

(†) Cetim în foile magiare, că mai mulţi episcopi catolici de ritul latin din Ungaria au făcut dispoziţiunile de lipsă pentru alegerea membrilor, cari au să íea parte la adunarea generală menită a organisa autonomia catolică.

Tot mai mult ni-se impune așa dară necesitatea, ca fóea noastră să íea poziţie din ce în ce mai lámurită şi mai hotărítă în acéstă cestiune de mare importanţă pentru biserica noastră, fără ca prin acéstă să voescă a prejudeca acţiunii, ce o vor afla de salutară factorii nostri bisericesci chemaţi a duce lucrul la bun sfârşit.

Noi credem, că în acéstă cestiune numai așa vom puté afla calea cea adevărată şi salutară pentru biserica noastră, dacă nu ne vom lăsa, să fim stăpâniţi nici de sentimente *excessive* de naţionalism, nici numai de interesele materiale, cari se aduc în legătură cu autonomia, ci vom fi conduşi de principiile nealterate ale creştinismului, vom fi inspiraţi numai de iubire adevărată față cu sfinta biserică şi némul nostru, şi nu vom perde din vedere puseţiunea de drept public, ce biserica românească unită cu Roma şi-a eluptat-o după multe suferinţe, pentru ca să-şi póta ímplini misiunea sfintă în mijlocul poporului român.

Este deci evident, că noi nu vom puté urma nici pe aceia, cari voesc o autonomie întemeiată pe principiile pro-

testante, nici pe aceia, cari din exces de zel naţional perd cu totul din vedere supunerea canonică, ce trebuie să o avem față cu Sfintul Scaun Apostolic al Romei, şi legăturile de comuniune creştinască, ce trebuie să le cultivăm cu bisericile catolice din întregă lumea şi prin urmare şi cu acelea, cu cari trăim în unul şi acelaşi stat.

Din contră datorinţa noastră este, ca acum mai mult de cât ori când altă dată să dăm expresiune sentimentelor noastre de alipire şi supunere față cu Sfintul Scaun Apostolic al Romei, de la care în cas extrem vom puté căpéta mare ajutor şi sprigin tocmai în cestiunea gravă a autonomiei, şi să facem, ca nimenia să nu se îndoască despre sinceritatea uniunii noastre în credinţă şi iubire cu biserica catolică, care ca o mamă bună strînge la sinul său pe tóte popórele pămîntului, fără a le altera individualitatea naţională.

În acelaşi timp ínse chiar supunerea, ce trebuie să o avem față cu biserica Romei, şi respectul, cu care am fost tot de una față cu supremul factor constituţional, ne impune datorinţa, să apărăm drepturile, ce Provincia noastră bisericescă greco-catolică română de Alba Iulia şi Făgăraş şi-le-a câştigat de la cei mai înalţi factori bisericesci şi politici.

Provincia acéstă prin acte emanate de la Scaunul Apostolic şi de la Maiestatea Sa gloriosul nostru Monarch a fost scóasă de sub iurisdicţiunea eclesia-

stică a orî cărei biserici latine din Ungaria.

Nu putem deci suferi, ca acéstă iurisdicţiune eclesiastică să se valideze din nou şi pe altă cale asupra provinciei noastre bisericesci, şi prin urmare nu ne putem învoi la aceea, ca să se înfiinţeze un singur organism autonom pentru biserica latină şi pentru provincia noastră bisericescă, căci în casul acesta corporaţiunea centrală şi supremă a acestui unic organism autonom, fiind compusă în majoritate covârşitoare din Archierei şi mireni de ritul latin, aceştia, şi nu Archiereii nostri şi membrii provinciei noastre ar exercita o parte din iurisdicţiunea eclesiastică asupra bisericii noastre.

Ast fel stând lucrul, sîntem datorî, să pretindem, să se înfiinţeze dóue organisme autonome, unul pentru biserica catolică de rit latin, şi altul pentru provincia mitropolitană greco-catolică de Alba Iulia şi Făgăraş, adecă pentru tóte patru diecesele aparţinătoare ei, orî cel puţin trebuie să luptăm pentru înfiinţarea unei autonomii catolice aşedate numai pe base diecesane, adecă fără de o corporaţiune centrală în formă de adunare generală şi de consiliu central, investite cu putere de iurisdicţiune asupra tuturor dieceselor catolice din Ungaria.

De altă parte ínse trebuie să avem şi aceea în vedere, că întregă provincia mitropolitană, şi mai virtos diecesa Oradei mari şi părţi însemnate din diecesele Lugoşului şi Gherlei íşi susţin

Feuilleton.

Reuniunea femeilor pentru decorarea bisericii din Sibiu.

Sibiu, în 1 Iunie 1897.

Mult Stimat Domnule Redactor!

Ziua de 30 Maiú n. a. c. a fost pentru parochia noastră o zi de îndoită sêrbătoare, căci înainte de amezî după terminarea serviţiului divin, celebrat cu deosebită solemnitate, şi-a ţinut în s. bisericească „reuniunea femeilor pentru decorarea bisericii“ adunarea sa generală, cu care ocaziune ne-a fost dat, să serbăm închierea unui deceniu din viaţa reuniunii plină de rodnice fapte pentru înfrumşetarea Casei Domnului. Deschiđend adunarea în numele presidentei dl protopop şi paroch local Ioan V. Rusu prin o frumoasă vorbire despre importanţa reuniunii şi frumosul ei scop, s'a cetit raportul despre activitatea reuniunii în deceniul trecut, pe care Vê rog, să-l publicaţi în „Unirea“, ca să se vadă, că şi cu puteri mai restrînse, ínse armonice se pot face lucruri însemnate şi vrednice de laudă, şi să servescă de îndemn

şi pentru alte parochii din Archidieceasă de a-şi uni forţele pentru a realiza lucruri bune şi folositoare, căci în unire este putere. Notez, că cu aceea ocaziune s'au ínscris ca membre noué dómnele Irina Bardosy, Ana Simu, Alexandrina Dopp şi domnişórele Elena Adamovici şi Silvia Trifan; s'a întregit comitetul cu dómna Irina Bardosy, ér ca bărbat de încredere al comitetului a fost ales cu însufletire soţul dsale dl Iuliú D. Bardosy. inspector scol. reg. în retragere, om plin de entusiasm şi neobosit íntru înaintarea cauzelor noastre publice.

După amezî s'a ţinut examenul final la şcoala noastră poporală, participând un public la noi pân acum neobícíunuit de numéros, inteliginţă şi popor; s'a adevărit şi aici în decursul examenului, că „învătóriul face şcoala“, de óre ce actualul nostru ínvătótor, dl Romul Simu, om consumat în ale pedagogiei practice, ne-a încântat pe toţi cu prestaţiunile elevilor din tóte obiectele de ínvătámînt. Lucrurile de mână ale elevelor espuse la vederea publicului încá au mulţámít pe toţi. La sfârşitul examenului s'au distribuit elevilor premii: cărţi, recuise de scris, bani, tóte puse la dispoziţie de domnií Iuliú D. Bardosy, Ioan Dániá şi

Ioan Ballu, făcendu-li-se prin aceea o bucurie nedescrípţibilă. Observ, că prin stáruinţa neobosită a dlui Bardosy în decursul anului scol. trecut au fost provédúţi toţi elevii şi elevele sêrace în mai multe rînduri cu deosebite vesminte, şi chiar şi pentru examen avea dînsul rezervate câte va bucăţi, ce le-a împărţit la locuinţa sa. Fapte de acest fel n'au lipsă de lauda mea, ele trebuie numai simplu ínregistrate, căci se laudă singure.

Pentru însemnătatea zilei sara pe lângă tótă plóea torenţială, ce nu voia să înceteze, s'a íntrunit o frumoasă cunună de dame şi domni la o veselă cină comună în otelul „Ímpératul Romanilor“.

Las, să urmeze raportul comitetului reuniunii femeilor pentru decorarea bisericii:

Onorată adunare generală!

La 22 Maiú a. c. s'au ímplinit tocmai 10 ani, de când prin laudabila ínitiativă a fostei prime presidente, fericita Elena baronesă Pop, şi a dómnei Maria Pop de Harşau cu zelósa împreunálucrare a mai multor dómne şi domni, interesaţi de podóba Casei Domnului, s'a pus temelú „reuniunii femeilor pentru decorarea bisericii gr. cat. din Sibiu“. Astăzi deci, când din darul lui Dumnezeu

parochiile din venitele fondurilor catolice comune din Ungaria. Aceste sînt mijloace materiale, de cari biserica noastră nu ușor se pôte lipsi. De aci urmază, că în cas când fondurile acestea comune s'ar lua de sub administrațiunea ministrului de culte și instrucțiunea publică, ele saũ trebuie să se împartă în proporțiune dréptă între biserica de ritul latin și între provincia noastră mitropolită, saũ trebuie să se încredințeze administrarea și aplicarea lor la o corporațiune, în care și Arhiepiscopul și mirenii provinciei noastre să fie reprezentați în proporțiune coréspundătoare.

Acestea sînt după părerea noastră în liniamente generale principiile, de cari trebuie să fim conduși în cestiunea autonomiei.

Aceste principii s'ar puté validita în mai multe chipuri.

Saũ alegem și noi membri la adunarea generală, ce va avé să organizeze autonomia catolică, impunându-le datorința, să valideze drepturile și interesele bisericii noastre în însăși adunarea generală; saũ îndeplinim și noi alegerile pentru adunarea generală, înse cu reserva, ca membrii aleși de noi să nu participe la adunarea generală convocată cu scopul de a înființa un singur organism autonom și pentru latin și pentru noi, ci ca ei să cerce a validita drepturile și interesele bisericii noastre pe altă cale în numele alegătorilor lor; saũ în fine nu alegem de loc, și atunci factorii competenți ai bisericii noastre vor avé să motiveze această abținere de la alegeri și să valideze la locul competent drepturile noastre.

Asupra acestei cestiuni de tactică și a amănuntelor ei credem, că nu a sosit încă timpul oportun de a ne pronunța. Dorim înse, ca aceia cari vor voi a se pronunța în această cestiune,

să o facă fără patimă și inspirați numai de binele sfintei bisericii și cu totă obiectivitatea posibilă.

De o cam dată noi numai aceea dorință ferbinte o exprimăm, ca în această cestiune Preasfințitii Arhiepiscopului și bisericii noastre, clerul și poporul întreg să purcedă mână în mână și strîns uniți, și atuncia cauza noastră dréptă cu ajutorul lui Dumnezeu Sfintul va triumfa.

La cestiunea autonomiei.

A apărut și epistola pastorală a mitropolitului de Agria dr. Samassa. Într'nsa mitropolitul între altele declară următoarele: „Catolicii din Ungaria, conduși de credință față cu biserica și de iubirea lor de patrie, vor crea în autonomie garanța aceea, carea e de lipsă pentru asigurarea libertății religioase, pentru neatîrnarea administrării averilor bisericesci și scolastice și a autonomiei bisericesci și scolastice, și a nume o garanță, carea a fară de patronatul preainalt al regelui apostolic nu va să scie de alt amestec îndreptățit, fără numai de acela, care necesitatea statului silește pe fiesce care confesiune, să-l primescă.“ Mirósă a Iosefinism. Cât de mare are să fie necesitatea aceea a statului? Statul dóră din punct de vedere economic pôte să prescrie, și câte lumină să ardă la s. liturgie.

„Religio“ publică raportul acelei comisiuni de trei, carea corul episcopesc a esmis-o deja în 26 Ianuariu 1893 în persoanele episcopilor Schlauch, br. Hornig și Steiner, ca să-și dea părerea, că ce obiecte ar puté să se tragă în sfera de competență a „autonomiei“? Comisiunea episcopescă esmisă deja în 5 Februaru al aceluia-și an a fost gata cu răspunsul său, pe care corul episcopesc l-a primit de basă pentru purcedere ulterioară. Conform punctului de vedere al corului episcopesc în congresul catolic nu se pot aduce pe tapet și nu se pot discuta:

1) cestiuni dogmatice și morale, legi bisericesci, hotărîri de guvernare bisericescă papale ori conciliare ori episcopesci, cu propusul de a nu le primi; 2) a fară de cadrul discusiei autonome cade, ca faptă și purcedere ierarhică instituită de Dumnezeu, comunicarea dieceselor, episcopilor, ordurilor călugăresci etc. cu Sfintul Scaun din Roma; 3) amvonul bisericesc, catechismul și preste tot obiectul și metoda de propunere a religiei, raportul profesorilor de religie și a catechetilor cu arhiepiscopul lor, organismul și sevârșirea creșterii clerului și a instrucției teologice; 4) afaceri liturgice, ritul, sacramentele, sacramentalele, limba oficiósă și liturgică a bisericii, sêrbători, posturi scl.; 5) deprinderea disciplinei bisericesci; 6) administrarea și controlarea fundațiunilor făcute spre scop curat bisericesc, de cult dumnezeesc, pe cum și de creștere bisericescă (preoțescă) și sciințific bisericesc; 7) umplerea parochiilor de drept patronal episcopesc și privat și a celor de sub liberă conferire a Ordinariatului, instituirea de cooperatori și cooperatori, înființarea de beneficii nouă, cassarea de beneficii esistente, afacerile interne bisericesci ale ordurilor călugăresci și congregațiunilor.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Episcopii catolici de rit latin unul după altul publică circulare referitoare la conscrierea alegătorilor și alegerea delegațiilor pentru congresul autonomiei catolice. În circulare preste tot se accentuează, că e de lipsă, ca să se precizeze raporturile dintre biserică și stat, și catolicii să-și administreze înșiși tóte fundațiunile bisericesci și scolastice, pe cum și ca ei să conducă înșiși tóte afacerile. Ziua pentru conscrierea alegătorilor și cei alaltii episcopi o pun ca și primarele

putem serba împlinirea primului deceniu din viața reuniunii noastre, prin ce presenta adunare generală câștigă o deosebită importanță, credem, că e bine, să reasumăm în cadrul acestui raport momentele mai însemnate ale activității reuniunii noastre și rezultatele obținute prin lucrarea armonică a membrilor ei în cei dintâi 10 ani ai existenței reuniunii.

Din datele, ce le espunem în cele următoare, ne vom puté face o iconă fidelă despre succesele, la cari am ajuns, și despre pașii, cu cari am înaintat către ținta, ce o urmărîm, și credem, că pentru acei membri, cari cunosc împrejurările locale și vor avé în vedere numărul restrîns al membrilor și mijlocele modeste ale reuniunii, rezultatele obținute nu pot să fie de cât multămitore.

I. Numărul membrilor reuniunii de la 1887 până la sfârșitul anului 1896 ne prezintă următorul tabloù:

Reuniunea a numérat:

În 1887 fund.	12,	ord. 21,	aj. 19,	binef. 29,
1888	12,	30,	5,	9,
1889	12,	21,	—	—
1890	10,	21,	—	17,
1891	10,	26,	—	18,
1892	11,	21,	—	17,
1893	8,	22,	—	—
1894	9,	21,	—	—
1895	11,	21,	—	—
1896	11,	18,	—	—

II. Suma intrată la cassa reuniunii în cei 10 ani trecuți a fost în total de 1081 fl. 52 cr., în care se cuprinde și subsidiul maiestatic de 200 fl. acordat reuniunii în 1889, cum și câștigul curat realizat din

tombola aranjată la 25 Novembre 1893 în sumă de 292 fl. 37 cr. Spesele efective în acela-și timp dau suma de 909 fl. 23 cr., ér capitalul neatingibil al reuniunii la finea anului 1896 a fost de 275 fl. 27 cr.

III. Reuniunea pe lângă grijea deosebită de a se ține în tot timpul partea internă a sfintei bisericii și tóte cele aparținătoare la îndeplinirea demnă a cultului divin în ordinea și curățenia recerută, în cercul său de activitate a făcut în cei 10 ani ai existenței sale următoarele îmbunătățiri și a provédut sfinta biserică cu următoarele utensilii:

1. În anul 1887 s'a înlocuit vechile strane din bieerică cu altele noué mai coréspundătoare; s'a făcut 2 bănci noué și saũ lustruit cele vechi; s'a renovat ușa bisericii, cele patru sfeșnice mari și icona hramului bisericii pentru suma de 121 fl. 52 cr.

2. În anul 1888 s'a făcut decorări la prestol; s'a întraurit din nou tabernaculul și cele 6 sfeșnice de pe prestol, apoi ușa împêrătescă, și s'a colorat un rînd de perdele de la ușile altarului pentru suma de 21 fl. 25 cr.

3. În anul 1889 s'a procurat un cadrup pentru păstrarea ornatelor preoțesci și altor obiecte cu 15 fl.

4. În anul 1890 s'a făcut 2 pãrechii de vesminte roșii pentru ministranți, 2 rînduri de scaune noué după modelul stranelor, și s'a reparat și lustruit tóte scaunele din interiorul bisericii cu 146 fl. 61 cr.

5. În anul 1891 s'a făcut perdele noué la ușile altarului, o masă și un lavoar pentru sevârșirea s. botez, și s'a procurat

2 pocale mari de sticlă pentru împãrtirea pascilor cu 42 fl. 40 cr.

6. În anul 1892 s'a procurat icona înmormintării Domnului Christos și alte lucruri decorative aparținătoare, și s'a făcut 2 pãrechii de vesminte negre pentru ministranți cu 75 fl. 73 cr.

7. În anul 1893 s'a procurat un vesmînt nou de lectorat cu 34 fl. 88 cr.

8. În anul 1894 s'a procurat un prapor nou de mêtasă cu 94 fl. 91 cr.

9. În anul 1895 s'a procurat un frumos ornat preoțesc, perdele de peluche la ușile altarului, un nou stihar, și s'a reparat cele vechi, s'a reparat vechile ornate preoțesci prin zelul dómnei Ana Crișan, s'a procurat 2 coróne de argint, ce se folosesc la sevârșirea cununii, și s'a provédut 4 ferestri ale bisericii cu perdele, cari tóte la olaltă aũ costat suma de 211 fl. 59 cr.

10. În anul 1896 s'a făcut alte înfrumșetări la prestol prin zelul dșórei Cornelia Surdu, și s'a colorat un rînd de perdele vechi la ușile altarului cu 12 fl. 28 cr.

Étă, On. Adunare generală, în aceste și în alte lucrări mai mărunte, cari nu le mai înșirăm, se oglindéază activitatea binecuvîntată a reuniunii noastre în cei 10 ani ai existenței sale, activitate, prin care putem zice, că s'a străformat aprópe cu totul partea internă a sfintei bisericii și s'a provédut cu tóte obiectele mai indispensabile la o biserică înzestrată cum se cere mai ales la orașe.

Amintim cu deosebită recunoștință cu această ocaziune meritele netăgăduite, ce și-le-a câștigat pentru înfrumșetarea Casei

pe 24 Iunie. În unele diecese deja sînt și designați candidații pentru congres.

Se zice, că patriarhul sêrbesc Brancovici este aplicat a abzice temêndu-se, că la alegerile pentru congres vor învinge radicalii, prin ce i-se vor crea dificultăți noue.

Neconfesionalismul crește în Alföld. Dintre cei neconfesionali majoritatea precumpênitoare au aparținut confesiunii protestante.

Roma.

„Osservatore Romano“ publică un comunicat al Sfinției Sale către credincioșii din Franța. În acela Papa se provocă la îngrijirea sa părintescă de sôrtea bisericii, îndemnând pe catolicii francezi, ca uniți să apere interesele bisericesci pe baza instituțiilor civile vigente. Papa prin acêsta nu voesc, să se pronunțe, că sistemul de guvern republican ori dora cel monarchic ar fi mai bun. Numai bisericii i-s'a promis de Dumnezeu formă de guvernare neschimbată, pe când societățile omenesci și cu privire la instituțiile lor pilitice sînt supuse schimbărilor.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta a intrerupt desbaterea asupra proiectului de lege despre procedura penală și în ședința de Lună a desbătut și a primit cu majoritate de voturi proiectul de lege, prin care numărul stipendiilor pentru elevii din școlile militare ale armatei comune se ridică de la 120 la 250. Înmulțirea stipendiilor ministrul

Domnului zelosa dómna Maria Pop de Harșan, care a avut bunătatea de a lua asupra-și conducerea, mai întâiu ca vicepresidentă, er de la 1890—1896 ca presidentă a reuniunii noastre, și căreia din lucrările sêvârșite îi revine partea leului.

Nu putem închia acest raport, fără să ne aducem aminte și de astă dată de perderile, ce le-a îndurat reuniunea noastră în cei 10 ani trecuți prin încetarea din viață a devotaților ei membri Carolina Balinth, Ana Ballu, Domnica Vasilichi, Elena baronesă Pop, Emilia Gabor, Amalia Lazar și Maria Nutz, membri fundatori, apoi Iosefina Pascovicz și Elisabeta Colbasi, membri ord. și în urmă Paul Dunca de Sajó, George Bariș și Ioan Pop de Galați, membri binefăcători, pentru a căror odihnă sufletescă s'au înalțat astăzi rugăciuni ferbînți în Casa Domnului, a cărei frumșetă au iubit-o în viață.

În sfârșit închiând acest raport ne luăm voe a ruga pe On. Adunare generală, ca să binevoescă:

a) a lua raportul cetit spre sciință;
b) a censura socotelile reuniunii pe 1896 și a da comitetului și respective cassarului absolutoriu pentru gestiunea aceluși an;
c) devenind vacant un loc de membru ord. în comitet prin depărtarea dómnei Elena Costin din Sibiu, a întregi comitetul prin alegerea unui membru nou.

După tôte aceste implorăm darul și ajutorul lui Dumnezeu, ca la închierea deceniului următor să Vê putem presenta un raport și mai îmbucurător.

Sibiu, în 30 Maiu 1897.

Constanța Balinth
presidentă.

Nic. Togan
secretar.

Primiți espreșiunea nealteratei mele stime.

x — y.

de honveđi o motivéză cu lipsa de ofițeri din Ungaria și cu concursul cel mare, ce se observă la locurile gratuite din institutele militare. Kossuthiștii au combătut proiectul trebuindu-le armată națională magiară.

În ședințele de Marți și Mercuri s'a desbătut și primit fără modificări și proiectul de lege despre institutele militare de educațiune.

Joi s'a reinceput discusiunea asupra procedurii penale.

Austria.

Se vorbește, că contele Badeni vêdend agitațiunea crescendă a liberalilor, nu va convoca în curênd proiectata conferință a fruntașilor Cehi și Germani din Boemia spre a mijloci o pace între aceste două naționalități.

Germanii cu plângerile sale au început, să alarmeze și țerile aparținătoare imperiului german. Când se tânguia alții, că li-se face nedreptate, liberalii germani îi acusa, că graviteză în a față. Tânguirea Germanilor liberali, după ce acum nu mai pot face nedreptate celor alalte naționalități, ore cum se va cualifica?

Franța.

Asupra presidentului Felix Faure s'a făcut un atentat, când mergea cu trăsura spre Long-Champ. Atentatul a față de puțină spaimă alte rele n'a causat. Presidentul primesce zilnic epistole amenințătoare, în cari i-se impută, că și-a uitat de Alsația și Lorena.

În 16 a c. a explodat pe piața Condé din Paris o mașină infernală. Se crede, că partidul anarchist érá își începe activitatea.

Turcia.

Conferințele pentru închierea păcii între Turci și Greci până acum au decurs în armonie. Reprezentanții marilor puteri fac presiune asupra Turciei spre a-i modera pretensiunile. În cercurile diplomatice din Constantinopol cuprinde tot mai mult teren părerea, că Turcia să cedeze Greciei Creta în schimb pentru Tesalia, în care cas guvernul turcesc ar renunța la desdaunarea pentru spesele de război. Mulți politici consideră planul acesta de cel mai potrivit pentru deslegarea cestiunii, numai cât e nesigur, că ore marile puteri aplicate sînt a-l accepta.

Gubernurul din Volo prin o proclamație provocă pe proprietarii din Tesalia, cari s'au depărtat pe timpul războiului, să se întorcă în timp de 15 zile, că la din contră li-se vor confisca averile în profitul statului otoman.

Gorespondințe.

De pe valea Murêșului la 13 Iunie.

Clarissime Domnule Redactor!

În zilele noastre mai că ori încărău se întorce omul, nu aude de cât discutându-se cestiunea autonomiei. Dacă opiniunile sînt în formă divergente, dară toți convin într'aceea, că da, cestiunea congresului catolic, respective a autonomiei într'un mod deosebit pentru biserica noastră este cestiune de viață. Chiar și din punctul acesta de vedere nu

este de mirat, dacă nu numai clerul, dară și laicii nostri fruntași au intrat în acțiune, că în urmă biserica nu e numai a clerului, ci și a poporului.

Să-mi concedi, dle Redactor, ca unuia, ce stau de parte de centrele acțiunilor puse, din mijlocul poporului să zic câte va cuvinte față cu cestiunea acțiunii pornite, respective a autonomiei plănuite.

Archiereii provinței noastre mitropolitane, ce e drept, până acum cu scirea noastră în public încă nu au pășit în acțiune, și așa nici că putem zice ceva cuvint meritor față de aceea. Cum că înse Preasfinții Lor nu numai cuprind marea însemnătate a cestiunii, dară și lucră pentru resolvarea aceleia întru folosul bisericii noastre, conchidem de acolo, că după cum am cetit în „Unirea“ din 12 a c., stăm în préjma unei conferințe episcopesci a Mitropoliei noastre. Și e fôrte bine așa, că Archiereii nostri nu bat clopotele, ci cu înțelepciune tractéză cestiunea, a bună samă ca față cu congresul catolic să se presinte cu un elaborat bine judecat și pregătit cu deplină conțelegere.

Așteptăm cu dor cât mai curênda convocare a acelei conferințe înalte, și anticipăm deplina noastră încredere în lucrarea Archiereilor nostri, mai ales că scim, cum că Capul Mitropoliei este un Archiereu adevărat greco-catolic român, cum și cei alalți Preasfinți sufragani stau în legătură canonică cu acel Cap, și sîntem firm convinși, ca toți sînt pătrunși de adevăratele principii ale catolicismului și sînt gata a apăra drepturile și autonomia Mitropoliei, căci alt cum cu voința lor proprie vor periclita catolicismul între Români, se vor înstrăina de către poporul credincios: lucruri tôte inadmisibile!

Cu mai mare sgomot a pășit înse în acțiune inteligența noastră laicală, nu numai căci a convocat o conferință mare, ci că a și împrăștiat o broșură printre credincioșii și preoții fruntași, carea tractéză cestiunea începênd din primele ei faze.

Convocatorii conferinței îl vedem subscris de fruntași de ai nostri credincioși de mare trecere, chiar și de un frate al Mitropolitului nostru, și așa pe când de o parte avem să dăm atențiune meritată față cu aceea, de altă parte cu drept cuvint trebuie să punem întrebarea, că ore cine stă la spatele acelei conferințe? Ore este aceea convocată cu învoirea și scirea prealabilă a Archiereilor nostri ca în prima linie factori competenți, ori fără de sfătuirea acelorora?

Cetind în primul moment convocatorii, mărturisesc, că am avut deplina convingere, că conferința inteligenței noastre laicale la Cluș s'a convocat după previa conțelegere cu Archiereii nostri. M'a desamăgit înse „Unirea“ numărul din 12 a c., din carea chiar despre contrariul m'am convins.

Apoi dacă stă trêba așa, fără a voi să detrag câtu-și de puțin din însemnătatea conferinței, numai aceea afirm, că zeu modul convocării este fôrte greșit, sau după cum se esprimeră câți va confrăți cu ocaziunea unei consfătuirii, de condamnat și întors. Cum de voesc laicii nostri, ori și cu preoții să se sfătuescă despre autonomia bisericii noastre fără a avé mai întâiu conțelegere deplină cu Archiereii? Cum vreū, să tracteze, să aducă hotăriri într'o cestiune, carea în prima linie atinge ierarchia noastră bisericescă, fără ca acéstă ierarchie să fie dat directivă.

principială la acele hotăriri? Ori d'ora la cimeea noastră inteligentă consideră pe Archiereii nostri ca pe nise factori secundari numai spectatorii la marea cestiune, cari au să accepte hotăririle conferinței laicale? Ierarhia bisericească o consideră de a doua mână față de poporul supus? Ori d'ora este de aceea părere, că după captul democrației scâlciate de azi și puterea ierarhică iese de la popor și nu este o instituțiune divină? Noi din aceste părți încă împărțăm temerea, ce o avem față de congresul catolic din Budapesta, dară atunci nu sîntem de fel de acord cu *neîncrederea* aceea, ce respiră atât din convocator, cât și din *broșura* edată de „un fiu“ privitoriu la autonomie față cu Archiereii nostri. Pentru că noi așa scim, că constituțiunea bisericii, neatîrnarea Mitropoliei noastre este normată prin Sfîntul Scaun Apostolic în bulla „*Ecclesiam Christi*“ din 1854. Acésta o sciū și convocătorii conferinței. A fară de acésta, spre a relua firul, noi scim și chiar cu ocaziunea chirotonirii Preasfîntiei Sale Dnui Radu de episcop al Lugosului am fost martori, când acela cu genunchi plecați în fața sfîntei biserici și a poporului românesc a depus jurămîntul cel gróznic, în care se oblégă Archiereii nostri a păzi nu numai credința, ci și a apăra drepturile bisericii catolice universale, între marginile cărora se află inarticulate și drepturile bisericii noastre. Ei bine! și acum cugete unii dintre ai nostri, ore Archiereii nostri écă numai așa de dragul latinilor vor jertfi acele drepturi, vor călca în picioare constituțiunile Sfîntului Scaun Apostolic? Chiar când acei Archiereii ar voi, să o facă acésta, — ceea ce nici într-o împrejurare nu o putem admite, — li-s'ar opune *Roma*, fără consensul căreia din totă autonomia plănuită în Ungaria nu pôte să fie ceva, *acea Romă*, despre carea d'ora putem sci cel puțin atăta, că chiar și față cu mișcările noastre politice din urmă ne-a fost binevoitoare și mai ales față cu ultima complinire a scaunului mitropolitan a stat pe lîngă respectarea autonomiei noastre.

În fața acestora credem, că temerea, *neîncrederea* inteligenței noastre este de tot neîntemeiată și învólă în sine o nemeritată desconsiderare a Archiereilor nostri, — ceea ce nu o putem de fel aproba.

Principiul nostru trebuie să fie, ca în vitala cestiune a autonomiei poporul, inteligența laicală să nu se arete a purta rol de directivă dictătoriu, ci rol spriginitoriu. Să stea la spatele Archiereilor, înse tot de ună în deplină conțelegere cu aceia. Nici când să nu uite, că bisericii docente îi compete rolul de a schița principiile acțiunilor bisericesci, și că fără vătămarea și nesocotirea instituțiunii divine nici o ierarhie română unită nu s'ar puté dimite în pertractări, nu și-ar puté da consensul la aceea, ca în biserica noastră să se formeze o autonomie à la autonomia greco-orientalilor sau mai bine zis de calibrul protestanților. Autonomia bisericii noastre are să se stabiléscă pe principiile instituțiunii divine ale ierarhiei, cu considerare la pozițiunea ei designată prin constituțiunile papale și regesci, cari forméza basa ei.

Dacă conferința convocată la Cluș între marginile acestor principii vre, să se sfătúéscă, credem, că vor fi rodnice și cu drag acceptate hotăririle ei. Și noi sîntem de aceea, că da, să mergem cât de mulți preoți

la acea conferință și acolo să ne străduim în bună înțelegere a munci, ca sfătuirile aceleia să decurgă între marginile acelor principii, ca acele hotăriri întru adevăr să servéscă de arme puternice Archiereilor nostri în contra celor ce ar vré, să se atingă de neatîrnarea și drepturile bisericii noastre.

În sensul acesta subscrîu corespondința confratelui Șuta pin „*Tribuna*“ nrul 118 și-l rog, ca păstrînd deplină încredere în Archiereii nostri să continue desvoltarea părerilor sale față cu cestiunea autonomiei.

Într'altele cu distinsă stimă sînt

Murășanul.

Adunarea generală constituantă a Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceasă.

În sfârșit s'a împlinit și o veche dorință a învățătorilor nostri. După multe lupte a succes Ordinariatului, să esopereze de la Ministru aprobarea statutelor pentru o reuniune a tuturor învățătorilor din Archidieceasă, împărțită în atâtea despărțeminte, câte protopopiate sînt. Statutele acestea au trecut an. tr. și prin debaterile sinodale și după luarea lor spre sciință s'a lucrat pentru începerea activității reuniunii, a cărei importanță e de netăgăduit. O împrejurare, care adeveresce cele spuse, a dat-o însă-și prima adunare ținută Marți în 15 a c. în marea sală de gimnastică. Prezenți au fost 140 de învățători. Impresia generală, ce și-o făcea, era una dintre celea mai bune. Am pomenit de impresia acésta, după ce ea e o notă, care arată un progres îmbucurător.

Înainte de deschiderea adunării directorul *Muntean* propune alegerea unei comisiuni de 5 membri, ca să invite la adunare pe președintele ad hoc *Rev. Gavril Pop*. Se aleg în comisie învățătorii *Simu, Mocean, Murășan, Giurgiu și Maior*. După sosirea președintelui întimpinat cu aclamațiunii se deschide adunarea, alegîndu-se de notari ad hoc *prof. Nic. Pop și Ioan Raț*. Președintele propune, să se alégă o comisie de 30 membri, care să invite pe Escelența Sa Dl Mitropolit la adunare. Se aleg în comisiune presidenții despărțemintelor și profesorii *Muntean, Ungurean și Domșa*, și și până la sosirea Archiereului — patronul Reuniunii — se alege o comisiune pentru verificarea delegațiilor și alta pentru înscrierea de membri, cea dintâi avînd președinte pe *prof. Bota*, a doua pe învățătorul *Ganga*.

Sosind Mitropolitul, sala întrégă isbucnesce în aclamațiunii furtunose. Președintele în o vorbire lungă salută pe Mitropolitul și espune în liniamente detaiate însemnătatea atât de mare a învățătorilor pentru familie, biserică, neam și patrie. Răspunde Î. P. S. Sa, împărțînd binecuvîntare preste cei adunați și arătînd în frumoase vorbe importanța instrucțiunii și a educațiunii pentru desvoltarea facultății cugetătore, cu ajutorul căreia numai putem înainta pe calea cea dréptă și putem să ne împlinim datorințele fără periclu de a rătăci.

Sfârșind Î. P. S. Sa e salutată cu multă însufletire de toți cei prezenți, apoi se departă, depunînd suma de 100 fl. ca taxă de membru fundator.

Se suspinde apoi ședința pentru prezentarea credenționalelor. După redeschidere se propune din partea comisiunii verificarea tuturor delegațiilor, avînd toți hârtiile în re-

gulă a fară de trei inși, cari înse la timpul sêu au fost insinuați ca atari din partea protopopilor.

Se face alegerea biroului central pe un period de trei ani. Se aleg ca scrutatori învățătorii *Simu, Zah și Mocean*. Se constată, că au votat 150 de persóne, și au întrunit majoritatea voturilor și au fost aleși *George Muntean* președinte, *Ioan F. Negruț* vicepreș., *Petru Ungur și Nic. Pop* notari, *Aurel P. Bota* cassar, *Aurel C. Domșa* controlor și *Ioan Stoica* bibliotecar. Alegerea biroului a fost primită cu bucurie de adunare. În numele celor aleși mulțămesc noul președinte *Muntean*.

Comisiunea pentru înscrierea de membri raportéză, că s'au făcut membri *fundatori* Î. P. S. Sa Dl Mitropolit cu taxa de 100 fl., *Rsm. Preposit I. M. Moldovan* cu 50 fl., *Rsm. Gavril Pop*, secret. *Dr. Aug. Bunea, Dr. Vas. Hossu, Ioan F. Negruț și Dr. Iac. Radu* solvind câte 20 fl.; ordinari *Dșórele Bucșa, Bariț, Bodocan, Dni Domșa și I. Raț* cu taxa de câte 2 fl.; *ajutătorii Dni Axente Sever, Dr. Codarcea și Aron Deac* cu taxa de câte 1 fl.

Se fac mai multe propunerii, cari tóte se trec la comitetul central în debaterie; și apoi la órele 2 d. a. se încheie acésta primă adunare, care a aréat un început așa de îmbucurătoriu. Fie, ca începutul acesta să fie de bun auguriu și să ducă tot mai departe la înflorirea reuniunii.

E locul aci, să amintesc, că a luat parte la adunare cu mult interes de la început până la sfârșit dl *Iuliu Bardosy*, insp. scol. în retragere. Prezența *Dsale* a făcut cea mai bună impresiune în cercul învățătorilor. Au mai fost prezenți *Axente Sever* și *prepos. Moldovan*, apoi profesorii de teologie și doi profesori de la gimnas. Au lipsit protopopii și preoții; a fară de părintele *Ios. Lita* de la Iclod n'a fost present nici un preot de la sate, de și era fórte de dorit, ca preoțimea să încurajeze acésta primă adunare a învățătorilor și să conlucre, cu ei în armonie și bună înțelegere pentru cultura și înaintarea némului.

După adunare a fost mare banchet la Otelul „*Univers*“, unde s'au rostit frumoase toaste pentru Mitropolitul, *Gavr. Pop, Iuliu Bardosy, Muntean, învățătorii, vechiul și noul comitet* etc.

Închiám aci raportul nostru esprimîndu-ne bucuria și îndestulirea asupra mersului acestei adunări, despre carea acum ne-am conceput cele mai bune speranțe, și dorim din inimă, ca pe cum acum, așa și de aci înainte tot de una să putem spune fără sfială, că *mândri sîntem de învățătorii nostri*.

Îndreptar.

referitor la organizarea după diecese a cercurilor electorale pentru alegerea reprezentanților mirenii, ce vor participa la adunarea de organizare a autonomiei Bisericii cat. din Ungaria.

(Aprobat de Maiestatea Sa ces. și apost. reg. sub Nr. 20,340 din 15 Oct. 1869.)

(Fine.)

§. 27. Acest comitet își ține ședințele de două ori: întâiu după conscrierea votanților din cerc pentru a decide reclamările admise în §. 20. și a doua óră pentru a numéra cu publicitate deplină voturile in-

curse. Presidentul acestui comitet central este tot o dată presidentul comisiunii locale, afară de casul, când e vorbă de reclamările în contra conserierii din loc, în care cas comitetul își alege alt president dintre membrii săi. Datorința presidentului este, ca în dată după formarea comitetelor de a fără să concheme pe prezidenții comitetelor vecine și ast fel să constituască comitetul central. Comitetul central în dată la prima convenire stabilește termenul ședințelor sale și se îngrijesc de publicarea aceluia respective îl notifică episcopului diecesan spre cerculare din oficiu. Comitetul este dator a lua protocol; era protocolul luat despre rezultatul alegerii afară de president și notariu are să se mai autentice și de cel puțin un membru al comitetului și să se deducă în două exemplare egale.

§. 28 Cel ce în cercul electoral obține relative cele mai multe voturi, acela este reprezentantul aceluia cerc.

§. 29. Ambele exemplare ale protocolului luat și subscris amăsurat §-lui 27 se subștern episcopului diecesan, care un exemplar îl depune în arhivul episcopesc, era cel alalt îl trimite ca credențional reprezentantului ales.

§. 30. Dacă cel ales, fie preot fie mirean, nu primesce alegerea, ce a cădută pe el, ori renunță la ea mai târziu, ori dacă a fost ales în mai multe locuri și se declară pentru unul, ori în sfârșit dacă ore care reprezentant mōre, adunarea organizatōre, ori dacă nu este întrunită, atuncia principele primare dispune alegere nouă.

§. 31. Despre rezultatul alegerilor decurse pe teritoriul sēu episcopul diecesan încunoscintēzā pe principele primare, care defige ziua convenirii adunării organizatōre și convōcā la Budapesta pe membrii aceleia.

§. 32. Presidentul adunării organizatōre este principele primare al țērii; pe vicepresident îl alege adunarea dintre mireni.

§. 33. În ziua primă a adunării principele primare president disignēzā un notar preotesc și doi notari mireni, și după cetirea statutelor electorale prezente, pe cum și a documentului de convocare se alege o comisiune de verificare de doi membri preoți și patru mireni pentru censurarea credenționalelor.

§. 34. Afându-se în ordine credenționalele majorității absolute a reprezentanților preotesci și mireni, presidentul convōcā în adunare constitutivă pe membrii verificați, pe cum și corul episcopesc.

§. 35. Statutele prezente pe calea ministrului reg. ung. de culte și instrucțiunea publică se subștern Maiestății sale ces. și apostolice reg., și întărite fiind de dînsul se aplică.

La Colecta gimnasiului.

De la poporul din parochia Pata . . . . . fl. 9. 60
De la protop. Ioan Hossu . . . . . fl. —. 40

Colecta cruceriului.

La colecta cruceriului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii” din 1891 au solvit pe 1897:

Parochia Bucium-șesă, protop. Roșiei . . . . . fl. 7.—
Până acum a încurs de tot suma de 2,137 fl. 40 cr.

Folosim ocazia acēsta spre a pune înaintea preoțimii nōstre drept pildă vrednică de urmat pe M. On. Iosif Ciura,

care de și fōrte înaintat în etate, căci e de 80 ani, totuși e cel mai sirguincios colectant pentru fondul acesta, a cărui importanță acum mai virtos e fōrte însemnată.

Noutăți.

Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit. În ziua primă de Rusaliă a celebrat cu mare asistență la biserica catedrală. era în a doua la biserica parochială din Blaș, ținînd cu ambele ocaziuni fiilor sēi sufletesci cuvîntări sacre pētrunse de spiritul apostolic.

Din arhidieceasa. Nou ordinatului On. Ioan Hulea e dispus administrator parochial în Buia din protop. Sibiului, era asemenea nou ordinatului On. Ștefan Maris administrator parochial în Șutu din protop. Indolului.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Dna Ecaterina soția dlui neguțatoriū Trifon Babeș din comuna Ramna mai de multe ori, pe cum ea așa și soțul ei, au ajutat sfînta nōstră biserică cu diferite donuri, și cu deosebire acuma, când biserica nou edificată e încă neprovēdută cu tōte recuisitele necesare, ne-a provēdūt sfîntul altariū cu un mesaiū și analogul cu un acoperemînt cusute și pregătite din material scump de mănile ei.

Directorul Fundațiunii Șulțane s'a întrunit la residența mitropolită Sămbătă în 12 Iunie. La ședință au luat parte dlui Iosif Hossu vicepresident la comptabilitatea statului în Budapesta, Iosif Pop și Ioan Mezei juđi la curia din Budapesta, Lad. Hossu jude la tabla reg. din Cluș, Leontin Pop jude la tribunalul din Cluș, Gerasim jude la tribunalul din Alba Iulia, V. Pop Harșan avocat în Sibiū, Iuliu Bardosy insp. scol. pens. din Sibiū și Dr. Al. Pop medic arhidieceșan în Blaș.

Concurs. La parochia Pata din protopopiatul Coșocnei s'a scris concurs nou cu termenul de 1 Iuliu a. c. pe lângă emolumentele: Casă parochială cu 3 despărțiminte și cu superedificate economice în stare de mijloc; porțiune canonică în estensiune de 22 jug. 1038° arător și 11 jug. 235° cositor de calitate bună; 60 metrete a 16 cupe vechi ori bani computată metreta în 80 cr.; 60 de zile de lucru și venitele stolare îndatinatē.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru român și-a ținut adunarea generală în Orăștie la 13 și 14 a. c. sub presiunea dlui Iosif Vulcan. Adunarea a fost destul de cercetată și bravii români din Orăștie au dezvoltat un zel laudabil de a mulțami pe numeroșii oșpeți. Din raportul comitetului se vede, că averea societății s'a înmulțit în anul trecut cu 5526 fl. 33 cr. urcându-se la suma de 108.865 fl. 29 cr. Cu ocaziunea adunării au mai încurs în casa societății frumoșă sumă de 1209 fl. 25 cr. Adunarea generală aprobă invoelă încheiată de cătră comitet cu librăria Ciurcu din Brașov pentru edarea unei „Bibliotecii teatrale”. Se decide ca pe viitor să participe la adunările generale întreg comitetul restituindu-se speșele efective, ce le ar avē cu adunarea; mai de parte să se tipărăscă un anuar, unde să se publice protocolul adunării. Pentru anul viitor adunarea generală a fost invitată în Hașeg.

Esamenle învățatōresci de calificatiune s'au ținut din 4 până în 12 Iunie. La esamen s'au însinuat 41 învățatori, dintre cari au depus esamenul cu succes 30, era 11 au cădūt din câte unul ori mai multe obiecte și s'au relegat la repetirea esamenului.

Clasificațiunile tinerimii de la gimnasiul din Blaș se vor ceti în 26 a. c., tot atunci se vor împărți și premii studenților mai distinși.

Concurs la stațiuni docentale și cantor-docentale. În Arhidieceșă cu termenul de 15 Iuliu s'a scris concurs: 1) La stațiunea doc. din *Simmic* în protop. Sibiului cu emol.: 167 fl. ajutor de stat, 133 fl. din repartiție, 2 orgii de lemne și cuartir. 2) La staț. de docente ambulante în *Fiscut-Lumpērd* cu emol.: 300 fl. din repartiție și cuartir în *Fiscut*. 3) La staț. doc. din *Ormenișul de câmpie* cu em.: 195 fl. din repartiție, 150

litre cucuruz a 70 cr. = 105 fl., cuartir. 4) La staț. cantor-doc. din *Sămbotelec* cu emol.: 150 fl. din repartiție, 20 fl. de la parochul On. I. German, 10 fl. de la dl proprietar I. Leuca, venitele stolare computate în 25 fl., 12 jug. loc arător comasat cl. II. în 95 fl. și cuartir. 5) La staț. doc. din *Silvașul de câmpie* cu emol.: 250 fl. din repartiție, 50 fl. din venitele de la mănăstire și cuartir. Staț. de sub 2—5 sînt în protop. Catinel. 6) La staț. cantor-doc. din *Milășel* în protop. Fărăgăului cu emol.: 120 fl. din repartiție, 130 litre cucuruz a 60 cr. = 78 fl., 8 jug. 1300° loc cantoral computat în 72 fl. și stolă 30 fl.

Reuniunea femeilor române gr. cat din Blaș aranjēzā Duminecă în 20 Iunie petrecere de vară în grădina „Comșa” din Veza. Începutul la 3 ore d. a. Invitări nu s'au tipărit.

Dare de samă și mulțamită publică. Cu ocaziunea petrecerii tinerimii rom. din Blaș ținută în 9 Maiu 1897 au suprasolvit următorii dñi: Dr. Gerasim adv. Aiud fl. 3., Pop Leontin jude Cluș fl. 2., Bontescu adv. Hașeg fl. 1.20, Gerasim Domide par. Rodna veche fl. 1.20, Dr. Mihályi Florentin adv. Sighet fl. 1.20, Dr. Nic. Șerban dep. Bpesta fl. 1.20, Silvestru Nestor prof. Blaș fl. 1., Imre pretor Blaș fl. 1., Birtolon Moise proprietar fl. 1., Maior Ioan preot Roșia fl. 1., Bretter Moritz prop. Blaș fl. 1., Dr. Iosif Siegescu Bpesta fl. 0.70, Romul Raca, preot Bouțariū fl. 0.70, Montani Iuliu protop. Zlatna fl. 0.50, Hagea fl. 0.40, Simionas N., Colbası C., V. Turcu, M. Moga, Ios. Ianza, Dăn. Ioanetti, N. Velican, I. Sava, I. Vlad, N. Gruita, N. Stoicuța, Magda ofițer, I. Negruț, Dr. Dăian, N. Totoian, Șt. Pop, I. Boieru, Aur. Pop, Mendl, Dr. Bunea, dna Vlasi, L. Aranyosi, N. Frăncu, D. Radeș, Macaveiū protop., Zehan adv., Horvath Alb., I. Maior, I. Boroș, Dr. Tămaș, Dr. Iacob Radu câte 20 cr. Oferte benevole au trimis: Ioan Orga vicerec. fl. 1., dna Aur. Solomon dir. fl. 1., Salamon Sinberger fl. 1. Pentru binevoitōrele contribuiri binevoescă a primi pe acēstă cale mulțamitele sincere ale comitetului aranjator. Venitul curat în sumă de 106 fl. s'a împărțit casinei române și reuniunii femeilor române din Blaș. *Valeriu Suciū* cassar.

† **Alesandru Bohățel de Glod**, căpitan suprem al fostului district Năsēud, în pensiune, membru fondator al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, presidentul consiliului direcțiunii institutului de credit „Economul” și proprietar în Cluș, întâmplată după scurte suferințe la 18 Iunie st. n. la 1 oră după miezul nopții în anul al 81-lea al laborioșei sale vieți și al 40-lea al fericitei sale căsătorii a doua. Sa mutat din nou la cele eterne una dintre sublimile apartiuni ale genului românesc, care într'un timp de preste un jumătate de secol a veghiat și a îngrijit de cele mai scumpe interese ale nēmului sēu! Remășițele pămîntesci ale scumpului defunct se vor aședa spre eternă odihnă în 20 Iunie la 2 ore după amēzi după ritul greco-catolic român, de la casa proprie (Nagy-uteza nru 44), în moșia sa de la Valeaseacă.

† **Dionisiu Șterea Șuluț de Cărpiniș**, jude reg. de tribunal în pens., decorat cu crucea de cav. al ordul Francisc Iosif I., președintele eforiei scolastice gr. cat., membru ordinar al „Asociațiunii Transilvane”, președintele institutului de credit „Arieșana etc. după un morb îndelungat și-a dat nobilul sēu suflet în mănile Creatorului în ziua de 5/17 Iunie 1897 la 8 ore diminețā în etate de ani 72. Despre ce amici și cunoscuți prin acēsta se încunoscintēzā. Jalnica familie. Turda, 5/17 Iunie 1897.

Casuri de mōrte. *Vasiliū Albon* preot în Vissia a repausat în 10 a. c. în anul al 62-lea al etății și al 36-lea al preoției. — *Petru Pop* paroch în Bercea mare și catechet la școlile de stat din Deva a repausat în 3 a. c. în anul al 38-lea al etății și al 12-lea al preoției.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

În s. liturgie se celebrează și reprezintă în rîndul cel dintâiu amara și sîngeră mîrte a lui Christos pe cruce. Dară cele alalte taine ale rîscumpărării parte culmină parte se înrădăcină în mîrtea sacrificială a lui Christos. Ele de aceea trebuie să se înfîlnească și să se adune împreună și în jertfa cea necrutată de-asupra altariului; dîră jertfa acêsta e reprezentarea vie și substanțială a jertfei celei sîngerose sevârșite pe cruce. Prin consacrarea osebită a pînii și vinului trupul și sângele lui Christos se jertfesc sub simbole de ale morții; de aceea altariul se schimbă întru muntele căpătîni, întru lemnul crucii udat cu sânge.

Tot asemenea se repetesc în s. liturgie și minunile întromenirii, minunile din Veteleem: altariul se schimbă întru iesle, pruncul Christos zace ascuns în micul agneț cel la părere sîrăcacios.

Pe altariu se renoesc mai de parte tot asemenea tîte cele ce s'au petrecut între Veteleem și între muntele căpătîni. În acest restimp a decurs trei zeci și trei de ani de peregrinare pămîntescă a Domnului, pe cum el n'au fost trecut încă nici o dată preste pămînt, ani strălucitori în lumină mai înaltă, desemnați cu pace și binecuvîntare, adevăr și grație, încoronați cu ființa de față, cu sălășluirea Fiului lui Dumnezeu aci pe pămînt. Viața acêsta liniștită, ascunsă, ascultătoare, viața acêsta de rugăciune și jertfă Mântuitorului o continuă întru mărirea lui Dumnezeu și întru binele omenilor pînă la capătul vîecurilor sub vîlul formelor eucharistice ale pînii și vinului.

În sfârșit celebrarea s. liturgii e și o amintire a gloriei Domnului, a înviării și înălțării lui. Mântuitorului înviat și clarificat a apărut la ai săi și le-a zis lor în chip confidențial: „Pace vouă! Nu vă temeți! Eu sînt!“ Așa este și petrece el cu gloria sa vîlată și cu ranele lui de mîrte acuma nedurerose în apropierea și în mijlocul nostru, pentru ca să ne mîngăe, să ne binecuvînteze și să ne scutască.

Ast fel vedem noi în jertfa sfintei liturgii nu numai corona cea strălucită și glorioasă a marii lucrări de rîscumpărare, ci și cuprinsul și repețirea acelor taine adorabile de cea mai adîncă umilire și cea mai înaltă gloriificare, cari Christos le-a lucrat odinioară pe pămînt de dragul nostru și spre rîscumpărarea noastră. Într'un chip pe cît de simplu, pe atîta de mareț pune celebrarea sfintei liturgii înaintea ochilor nostri, cum Domnul s'a pogorit din înălțimea ceriului „pentru milostivirile milei Dumnezeului nostru, în carea ne-a cercetat pe noi răsăritul cel din înălțime“ (Luc. 1, 78); cum el nu s'a înspăimîntat de pîntecele Feciorei și de iesle cum el s'a bucurat „ca un uriaș, să alerge cale“ (ps. 18, 6), spinosa cale de învingere a rîscumpărării, și o a plinit între omeni în chip de serv și nebăgat în samă, învîtând, vindecând, împărțind binefaceri și binecuvîntând; cum s'a pogorit în sfârșit în adîncimea cea mai adîncă a durerii și ocarei și din întunerecul mormîntului s'a avîntat la gloria cea mai strălucită a ceriului.

Tainele acestea sfinte, cari sînt cuprinse asemenea unui germen în acțiunea sacrificială a sfintei Eucharistii, își primesc esplicarea cea mai bogată și reprezentarea cea mai frumoasă în ritul sacrificial al bisericii. Tainele marii opere a rîscumpărării în decursul anului se accentuează și se pun pe primul plan pe rînd și în deosebii. Jertfa sfintei Eucharistii e adevărat împletită în chipul cel mai intim cu serbarea anului bisericesc; serbarea asta esplică și ilustrează jertfa liturgică din tîte părțile. Cununa sîrbătorilor și a zilelor sfinte aruncă lumina sa și umbrele sale și preste altariu: dorul cel tăcut și sperarea cea veselă dinainte de Crăciun, fericirea cea din tot sufletul și liniștea cea fericită a sufletului pe timpul drăgălașului Crăciun, spiritul cel serios de pocăință și sentimentul cel amar al părerii de rău pe timpul Păresimilor, nespusele dureri și jalea cea doioasă a sîptemăniî Patimilor, gloria cea luminată și iubirea cea luminată a timpului Pascilor, mărirea cea plină de grație și bucuria cea supranaturală a Rusaliilor își primesc în liturgie expresie corîspundătoare și pătrunzătoare. La altariu urechea aude acum glasuri de tînguire durerosă, acum tonuri de iubirea cea mai fericită, și ochiul vede acum strălucirea bucuriei, iubirii și sperării, acum posomorîla jalei și durerii.

2. Opera de rîscumpărare, carea a sevârșit-o Christos prin mîrtea sa de pe cruce, în celebrarea jertfei eucharistice se ține și

ore cum se fixăză pururea vie și se reprezintă în chip tainic, pentru ca să se prestea lui Dumnezeu închinăciunea și omagiul, care i-se cuvine, era omenilor să li-se mijlocască tîte binefacerile și binecuvîntările rîscumpărării. Din acêsta urmăză, că jertfa sfintei Eucharistii trebuie să fie centrul, inima și sufletul cultului dumnezeesc întreg și întregii împărțării de grație. Scopul cel mai de frunte, ce-l are activitatea liturgică a bisericii, constă în aceea, ca lui Dumnezeu în ceruri să i-se prestea onore, închinăciune și gloriificare, era omenilor pe pămînt să li-se mijlocască împăcare, despăcătuire și sfințire. În liturgie se înaltă laudă și mulțămîta la ceruri, era la pămînt se pogoră binecuvîntare și grație; în liturgie se înaltă omul la Dumnezeu, era Dumnezeu se pogoră la omeni. Liturgia mijlocesc și susține zilnic împreunarea cea supranaturală, raportul cel intim, comuniunea cea tainică de viață și iubire, ce există între Dumnezeu și omeni. Dară acest scop al liturgiei se ajunge în chipul cel mai deseavârșit în celebrarea jertfei liturgice; dîră ea întrece tîte cele alalte acțiuni ale cultului dumnezeesc în dignitate și în strălucire. Acțiunile acelea sînt multe și felurite; căci biserica în cultul său a dezvoltat comorile sale ceresci de grație într'un chip pururea tot mai frumos și mai bogat și a manifestat îmbelșugarea sa internă de viață într'un chip pururea tot mai deplin și mai din tîte părțile. În frumșea și strălucirea cultului său dumnezeesc biserica se înfățișază ca „cetatea cea sfîntă, Ierusalimul cel nou de la Dumnezeu pogorînd din ceruri, gătită ca o mirăsă împodobită bărbatului său“ (Apoc. 21, 2). Despre ea sună cuvintele Psalmistului: „Înainte a stătut împărătesa de-a drîpta ta, în haină aurită îmbrăcată, împodobită“ (ps. 44, 11). Dar odorul cel mai strălucit și juvaerul cel mai prețios în cerșea ei podobă de mirăsă e celebrarea cea sublimă și înălțătoare a jertfei de-asupra altariului. Acêsta nu e numai frumoasă cunună de flori, ci în un anumit sens și rădăcina dătătoare de viață și minunata trupină a tuturor acțiunilor liturgice. Cultul dumnezeesc al bisericii noastre are așa zicînd caracter eucharistic, colorit eucharistic și mirăsmă eucharistică, pentru că tîte acțiunile lui se referesc mai de aproape ori mai de parte la jertfa eucharistică, se împreună cu ea și scot dintr'însa viață pururea tină, putere atrăgătoare și sfințenie. Dacă ar lipsi jertfa, atuncia întreg cultul ar sîrăci și s'ar vesteji, s'ar ofli și s'ar sfinge, pe cum dovedesc o privire preste sectele eretice. Pentru ca să o dovedim acêsta mai cu de-a mîruntul, vom considera mai întăiu cultul dumnezeesc, adevărat acele acțiuni ale cultului, cari a de scop în rîndul cel dintăiu și mai vîrtos venerarea lui Dumnezeu, er apoi împărțirea grației, adevărat acțiunile acele ale cultului, cari a de scop în rîndul cel dintăiu și mai vîrtos sfințirea omului.

a) Celebrarea sfintei liturgii e cultul dumnezeesc cel mai vrednic și mai deplin; căci ea prestă lui Dumnezeu un omagiu și o venerare, ca și care milioane de lumi n'ar pute să-i prestea. Jertfa eucharistică în sine considerată e imnul cel mai sublim întru lauda și preamărirea trei-unului Dumnezeu. Ea cuprinde în sine suma a tot cultul dumnezeesc; ea e adevărat adorarea cea mai înaltă și mulțămîta cea mai bună, espiarea noastră cea mai eficace și cererea noastră cea mai puternică. Datorința de a lauda pe Dumnezeu, de a-i mulțămî, de a-l împăca și de a i-ne ruga putem și avem să o împlinim și prin rugăciune; înse cît de neputincios, sîrăcacios și defectuos ar fi acest serviț al lui Dumnezeu, dacă nu am avé jertfa sfintei Eucharistii, prin care se mărește numele lui Dumnezeu întru nîmuri! (Mal. 1, 11.) Jertfa acêsta și numai singură întrece nemărginit cu prețul și cu vrednicia, cu puterea și cu efectul tîte rugăciunile bisericii și ale credincioșilor. — Christos se jertfesc de-asupra altariului prin mînilor noastre, și noi una fiind cu el ca mlădițele cu vița și însușindu-ne spiritul lui de jertfă avem să ne alăturăm jertfei lui. Numai prin alăturarea și alipirea acêsta se face lauda, mulțămîta, espiarea și cererea noastră prețioasă și bineplăcută înaintea lui Dumnezeu. Îedera singură fiind s'ar tîri pe pămînt și mai pe urmă ar peri; dar dacă găsește un arbore, care să-i fie sprigin, se acată de el și se avîntă la înălțime. Tot asemenea și venerarea, ce o am presta lui Dumnezeu numai noi de noi, încă ar fi slabă și nedeplinită și abia ar pute să se ridice preste pulverea pămîntului; dar înșoțindu-se cultului jertfei lui Christos omagiul nostru se avîntă pînă la ceruri. Ca și cum am zice: Etă, Părinte ceresc, pentru maiestatea ta cea nemărginită îți datorim laudă nemărginită, pentru nenumăratele tale grații și binefaceri mulțămîta nemărginită, pentru nenumăratele vătămări, cu cari te-am vătămă, o satisfacție nemărginită, și pentru

neajunsurile și pericolele noastre cele nenumerate tributul umilitei noastre cereri; înse cât e de săracăciósă tótă lauda, mulțămăta, satisfacția și cererea noastră și cât e ea de nevrednică de a se înfățișa înaintea ta! Dară noi o alăturăm la jertfa de adorare, de mulțămăta, de espiare și de cerere a Fiului tēu Isus Christos și o aducem împreună cu el și te rugăm, ca pentru el să primesci cu bună plăcere omagiul acesta al nostru dimpreună cu tot, ceea ce sîntem și avem, și să ne fii milostiv!

De ore ce în celebrarea jertfei eucharistice se representază în chip tainic istoria cea dumnezească a Răscumpărătorului și a răscumpărării, de aceea jertfa sfintei liturgii și cu prilejul sărbătorilor bisericesci iese pe primul plan. Ea e cu prilejul acesta sórele supranatural, care revarsă lumină și căldură preste casa lui Dumnezeu și înfrumșetează și clarifică sărbătórea cu strălucire cerescă.

De aceea biserică lui Christos celebrăză taínele cele pline de grație cu aducerea jertfei eucharistice, la care se alătură apoi adorarea, lauda, mulțămăta, cererea, iubirea, admirarea credincioșilor. Tot asemenea celebrăm și taínele, prerogativele, grațiile, vîrțile, gloria, puterea și bunătatea preacuratei Fecióre Născétóre de Dumnezeu prin jertfa liturgică. Și prin ce facem în chipul cel mai vrednic amintirea sfinților în fiesce care an? Prin aceea, că celebrăm jertfa eucharistică, pentru ca să lăudăm pe Dumnezeu și să-l mulțămim, că e așa de minunat întru sfinții săi și i-a împodobit cu grațiile, vîrțile și minunile cele mai felurite, i-a încununat cu mărire și cu onóre și ni-l a dat de modele strălucite și de patroni puternici. Așa trece celebrarea jertfei eucharistice asemenea unei verigi de aur prin cumuna liturgică a sfințelor sărbătorii și timpuri.

(Va urma.)

Ben Hur

saú

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„N'ai înțeles bine, șeicule,” zise Ben Hur cu căldură. „Moisi a fost oștean în tocmăi ca și legislator, plăcut înaintea lui Dumnezeu. Și a se cuprinde cu războiul ce însămnă alta, de cât a iubi tot, ce se ține de război, chiar și animalele, — și pe acestea dimpreună cu cele alalte?”

Un cap de o formă escelentă, — cu ochi mari, cari erau blândi ca ai căprioarei și pe jumătate acoperiți de părul de pe frunte, — cu urechi mici ascuțite, atîntite înainte, — veni acum chiar până la peptul lui. Nările îi erau lărgite, și buza de din sus se mișca. „Cine ești tu?” părea că întreabă animalul, așa de lămurit, pe cum numai om ar fi putut să întrebe. Ben Hur recunoscă în el pe unul din cei patru fugari, pe cari îi veduse la alergare, și întinse frumosului animal palma sa deschisă.

„Ei îți vor zice, hulitorii de ei! — imputina-s'ar zilele lor ca și numărul lor!” zise șeicul cu sentimentul unui om, care respinge de la sine o ocară, — „ei îți vor zice, că caii nostri se derivă din sângele cel mai bun de pe pășunile Nisee ale Persiei. Dumnezeu a dat celui dintâiu Arab o pustie nesfârșită de năsip cu câți va munți fără de arbori și pe ici pe colé cu câte un isvor cu apă amară, și i-a zis: Éta aci țara ta! Și dacă bietul om s'a tânguit, Atotputernicului i-s'a făcut milă de el, și i-a zis lui: Fii bărbat! Căci eu te voi binecuvînta îndoit mai pe sus de cât tóte popórele. Arabul ascultă și mulțămă și plin de încredere porni, ca să găsescă binecuvîntarea. El cutrieră tóte hotaréle și nu găsi nimica; el cutrieră pustia fără de popas, — și în inima pustiei găsi o insulă verde, fôrte frumósă la vedere; și în lăuntru insulei éta! o stavă de cămile și alta de cai! El primi animalele cu bucurie și le nutri cu grije, — căci ele îi erau darul lui Dumnezeu. Și de la insula acesta verde au purces toți caii pămîntului; chiar și până la pășunile Niseei au ajuns ei; și cătră méză nópte până la văile întunecóse, cari le cercetéză neîncetat vífor de mare și vînturi ghetóse. Nu trage la îndoelă istoria asta; orî dacă o faci, atunci nicî un amulet să nu mai aibă preț pentru Arabi. Da, îți voi dovedi lucrul.”

El bătu în palmi.

„Adă-mi arborele genealogic,” porunci sclavului, care intrase.

Așteptând întórcerea sclavului șeicul gugulia caii, le lovia obrazii, le peptăna cu degetele buclele de pe frunte, și da fiesce căruia câte un semn de bucurie. Acum apărură șese ómeni cu lădi de lemn de cedru, cari erau legate cu pente de bronz și închise cu țiftini și lăcaturii de bronz.

„Nu,” zise Ilderim, după ce aceia le așezară pe divan, „nu am înțeles tóte; numai ale cailor, — numai asta. Deschide o, și cele alalte le duceți la locul lor.”

Deschiseră lada. Ea cuprindea o mulțime de tăblițe de fildis, cari erau înfirate pe verigi de argint. Tăblițele erau fôrte subțirele, și așa în fiesce care verigă erau înfirate mai multe sute.

„Eú sciú,” zise Ilderim luând în mână câte va verigă, „eú sciú, cu câtă grije și consciință păzesc logofetii templului în sfînta cetate numele noú născuților, fiul meú, pentru ca fiesce care fiú al lui Israil să póta urmări până întru început șirul înaintașilor săi, chiar și dacă aceștia ar fi mai vechi de cât patriarhii. Înaintașii mei, — înverdescă pururea amintirea lor, — n'au privit de lucru pécătos a împrumuta idea acesta și a o aplica muților săi servitorii. Privesce tăblițele acestea!”

Ben Hur luă verigile și osebind tăblițele vedu, că pe ele erau ieroglife simple în arabesce, cari le-au ars pe tăblițele lucii cu un metal ascuțit și înferbîntat.

„Sciú ceti, fiule al lui Israil?”

„Ba! Esplică-mi însemnarea lor.”

„Să sciú dar, că fiesce care tăbliță păzescă numele câte unui mánz de sânge curat, care în decursul vécurilor trecute s'a prăsit strămoșilor mei, pe cum și numele tatălui și al mamei. Privesce-le bine și iewa a minte vechimea lor, pentru ca să cređi cu atât mai virtos.”

Unele din tăblițe abia se mai puteau ceti; tóte se făcuseră galbene de lunga vreme.

„În lădița asta, te pot încredința, am istoria întregă, — întregă, pentru că e dovedită istoria, carea arată originea acestor animale, — a acestuia și a celui de colo, care chiar acum poftesce, să-l bagî în samă orî să-l gugulesci. Și pe cum au venit ei la noi, așa veniau și înaintașii lor în vremurile de mult trecute la înaintașii mei sub același coperiș de cort ca și aceștia, ca să-și iewa măsura de ovés din mână lor și să mulțămescă în tocmăi ca pruncii cu o sărutare, fiind că le lipsesce graiul, pentru ca să-și póta exprima mulțămăta în cuvinte. Și acum, fiule al lui Israil, crede-mi tâlcuirea mea, — dacă eú sînt un stăpân al pustiei, — éta aci servitorii mei! Primesce-i de la mine, și eú mé voiú asemenea unui om bolnav,

carele părăsit de caravană doresce, să moră. Mulțămăta lor, eú încă și acuma sînt spaíma tálharilor pe drumurile țerii și voiú rămâné spaíma lor, până când voiú puté, să călăresc pe acești fugari. Ha ha ha! Ași puté, să-ți istorisesc minuni, cari le-au isprăvit înaintașii lor, și la timp potrivit o voiú și face. Acuma ajungă-ți a sci, că ei în fugă de scăpare nicî o dată nu au fost întrecuți, și, pe sabia lui Solomon, nicî o dată nu au slăbit, când urmăriam pe inimic! Dar iewa a minte! asta s'a întîmplat pe năsipul pustiei, și eram călare; ér acuma, — nu sciú, — sînt îngrijat, căci acum i-am înhămat mai întăiu, și reușita e așa de îndoiosă. Ei dispun de fală, iuțime și răbdurie. Dacă voiú afla un măiestru pe sama lor, ei vor învinge. Fiule al lui Israil! de cum va tu ești omul acela, îți jur, că va fi zi de noroc ziua, care te-a adus aci. Acuma grăesce despre tine însu-ți.”

„Eú sciú, cum se face, de în iubirea Arabului calul urméză în dată după prunc, și sciú și aceea, că pentru ce caii arabi sînt cei mai buni în tótă lumea. Dar, bunule șeic, n'asî voi, să judeci despre mine numai pe temeiul cuvintelor mele. Pe cum sciú, une oria sînt amăgitoare tóte promisiunile ómenilor. Lasă-mé, să-ți cerc mai întăiu aici împrejur pe un șes, și-mi dá pe acești patru pe mână pe mână mea.”

Fața șeicului lucia din noú, și el voia, să grăescă.

„Ascultă încă o clipă, bunule șeic, ascultă încă o clipă!” zise Ben Hur. „Lasă-mé, să-ți grăesc mai de parte. De la măiestrii din Roma am învățat multe; nu mé gândiam, că ele-mi vor fi de folos într'un timp ca acesta. Te încredințez, acești feți ai pustiei, de și osebiți au șborul vulturului și răbduria leului, totuși vor slăbi, dacă nu vor învăța a alerga împreună înhămați. Căci să sciú, șeicule, între patru cai înhămați unul e cel mai zăbavnic, și altul e cel mai sprinten. Așa s'a întîmplat astăzi; cărmuitorul nu a sciut face, ca cel mai bun să conlucre la fel cu cel mai slab. Încercarea mea póte că va avé același rezultat; dar țî-o voiú spune, dacă va fi așa, pe asta îți jor. De aceea îți promet numai acesta: de cum va voiú reuși, să-ți fac, să se supună voinței mele și să alerge la fel, toți patru ca unul, tu vei dobîndi sesterțiile și cumuna. — și eú rēsbunarea mea. Ce zici la acestea?”

Ilderim ascultase neteđindu-și barba. Apoi zise: „Eú am o părere mai bună despre tine, fiule al lui Israil. Noi avem în pustie o zicală: „Dacă vei, să ferbi prânzul cu vorbe, atunci îți promet o mare de unt.” Mâne dáu caii pe mână ta.”

În acest moment se născu o mișcare la intrarea din dos a cortului.

„Cina e gata! Și colo e prietinel meu Valtasar, pe care-l vei cunoște. El îți va spune o istorie, carea ascultându-o un Israelit nici când nu ar trebui să obosescă.“

Și îndreptându-se către sclavi zise:

„Duceți tăblițele de aci și conduceți pe favoriții mei la locul lor.“

Și ei îi împliniră porunca.

XIV.

Cina lui Ilderim.

Cetitorii să-și aducă a minte de prânzul bărbaților înțelepți cu prilejul întâlnirii lor în pustie, și atunci va ști și pregătirile pentru cina din cortul lui Ilderim. Singura deosebire a fost aci mai marea bogăție și servirea mai bună.

Întinseră trei straiuri grose de lână preste covorul de din aintea divanului. Apoi aduseră o masă, nu mai înaltă de o urmă, o aședară tot acolo și o acoperiră cu o față. Într-o latură aședară un cuptoriu portabil, care sta sub grijea unei femei. Aceasta avea chemarea de a se îngriji, ca societatea să aibă pâine sau mai bine pogăci calde. Făina o măcinaseră numai adineaori într-o rîșniță; cărtăitul ei se auzise dintr'un cort din vecini.

Într'aceea conduseră pe Valtasar la divan, unde Ilderim și Ben Hur îl primiră stînd în picioare. Figura lui o acoperia o haină neagră largă. Pașii îi erau clătinațori, și toate mișcările îi erau încete și precaute. Era lucru învederat, că el în mișcările sale avea lipsă, să se spriginescă pe un băț lung și pe brațul unui sclav.

„Pace ție, prietinel meu,“ zise Ilderim cu respect, „pace ție, și bine ai venit!“

Egiptenul își înalță capul și zise:

„Și ție bunule șeic, — ție și la ai tăi, pacea și binecuvîntarea unuia Dumnezeu, — a Dumnezeului iubirii și adevărului.“

Purtarea Egiptenului cea blîndă și pe lîngă aceea plină de dignitate umplu pe Ben Hur de sentimentul sfeliei respectuoase. A fară de aceea binecuvîntarea cuprinsă în resalutare în parte îi suna lui, și într'aceea ochii cufundați, dar totuși lucitori ai moșnegului se odihniseră asupra lui, destulă vreme, pentru ca să-l cuprindă o emoțiune, ce-l era nouă și tainică și așa de puternică, în cât el în vremea cîinț trebuia să privească eră și eră cu ochi scrutători la fața cea făr de sânge și palidă. El cerca a ghici gîndurile, cari locuiau în dosul acestei frunți înalte. Dar expresia acestei fețe era în tot de una deschisă, liniștită și plină de încredere ca fața unui prunc. El află mai apoi, că fața asta era oglinda sufletului.

„Acesta e, Valtasar, acesta e,“ zise Ilderim odihnindu-și mîna pe brațul lui Ben Hur, „care în sara acesta va frînge pâine cu noi dimprună.“

Egiptenul privi lung la tinăr, scrutătoriu și îndoios. Vîdîndu-o acesta șeicul continuă: „Pe mîne l-am promis caii mei, ca să facă o încercare cu ei; dacă tôte vor merge bine, el îi va conduce în circ.“

Valtasar își ținea ochii încă tot pironiți pe Ben Hur.

„El vine cu recomandări bune,“ adause Ilderim, cam turburat de purtarea Egiptenului. „El e fiul lui Arriü, al unui marinariu nobil Roman, de și —,“ șeicul se opri, er apoi

continuă zîbind, — „de și afirmă, că e Israelit din nêmul lui İuda; și pe gloria lui Dumnezeu, eü cred, ceea ce spune!“

Valtasar nu putea mai mult să întîrzie cu o espicare.

„Astăzi, nobilul meu șeic, viața mi-a fost în primejdie, și ași fi perit, dacă un tinăr, — chipul acestuia, de cum va nu e el însu-și, — nu ar fi sărit la mijloc și nu m'ar fi scăpat, pe când toți cei alalți fugiră.“ Apoi se îndreptă către Ben Hur și-l întrebă: „Nu ești tu acela?“

„Nu pot da răspuns deplin la întrebarea acesta,“ zise Ben Hur cu modestie respectuoasă. „Eü sînt acela, care am făcut, să stea caii acelui Roman sfruntat, când el năvăliau asupra cămii la isvorul Castalia. Fata ta mi-a dat un pocal.“

El scöse pocalul din tunica sa și-l întinse lui Valtasar.

Fața cea veștedă a Egiptenului se înșenina de o lucire de bucurie.

„Pe tine Domnul mi-te-a trimis astăzi la isvor,“ zise el cu glas tremurătoriu, întîndu-și mîna spre Ben Hur, „și el mi-te trimite și acum aicia. Îi mulțămesc; și preamăresce-l și tu, căci din bunătatea lui purcede averea mea, cu care pot să te rêsplătesc cu îmbelșugare, și asta o voi și face. Pocalul e al tău, ține-l.“

Ben Hur luă darul la sine, și Valtasar, care băgă de samă expresia întrebătoare pe fața lui Ilderim, istorisi întîlnirea la isvor.

„Ce?“ zise șeicul către Ben Hur. „Despre lucrul acesta nu-mi spuî nimica, pe când recomandare mai bună nu ai fi putut să-mi aduci? Nu sînt eü Arab și șeicul unei vițe de zeci de miî? Și aü nu este acesta óspele meu? Și óre nu e datorința mea ca a stăpînului casei, care l-am primit, ca binele ori rêu, ce l-am facî, să-mî fie facut mie? Cătră cine ai avé, să te îndreptî pentru rêsplată, dacă nu cătră mine? Și a cui mîna ar puté, să țî-o întindă, dacă nu a mea?“

Glasul lui la sfârșit se ascuți ca un tăiș.

„Te rog, cruță-mé, bunule șeic. Eü nu am venit, pentru ca să cer rêsplată, nici mare, nici mică. Și pentru ca să mé scap și de gîndul la ea, îți spun, că ajutoriul, ce l-am dat acestui bărbat ales, l-ași fi dat tot așa și sclavului tău celui mai de rînd.“

„Înse el e prietinel meu și nu sclavul meu. Nu bagî tu de samă în deosebirea acesta favorul norocului?“ Și întorcîndu-se spre Valtasar zise: „Pe gloria lui Dumnezeu! o repet, el nu e Roman!“

Cu acestea se întorse spre sclavi, cari acuma erau aprópe de sfârșitul pregătirilor pentru cină.

Cetitorii aducă-și a minte de istoria lui Valtasar, carea o spuse acesta însu-și când cu întîlnirea în pustie, și atunci va pricepe impresia, ce o făcu asupra vrednicului moșneag asigurarea lui Ben Hur despre desinteresarea sa. În jertfirea aceea de sine pentru ómeni, pe cum ne putem aduce a-minte, bêtărînul nu făcea nici o deosebire între ómeni, și rêscompărarea, carea o aștepta, el încă o privia de universală. Asigurarea aceea a lui Ben Hur se păru decî bêtărînului ca un rêsunet al eului său propriu. El se apropiă cu un paș de Ben Hur și zise în chipul său cel nemăiestrit:

„Cum a zis șeicul, să te numesc? Așa îmi aduc a minte, că numele a fost Roman.“

„Arriü, fiul lui Arriü.“

„Și totuși nu ești Roman?“

„Toți străbunii mei aü fost İudei.“

„Aü fost, zici tu? Nu mai trăese?“

Întrebarea a fost chiar așa de captiósă ca și simplă. Dar Ilderim scăpă pe Ben Hur de nevoirea de a rêsponde.

„Venii!“ zise el, „cina e gata.“

Ben Hur întinse brațul său lui Valtasar și-l conduse la masă, unde ei toți trei se aședară după obiceiul oriental pe straiurile de lână. Sclavii aduseră lighianele cu apă, și cei trei își spêlară și-și șterseră mînile. Șeicul făcu apoi un semn, sclavii se opriră, și glasul Egiptenului se înalță, tremurătoare de emoțiune sfîntă:

„Părinte al tuturor! Dumnezeule! Ceea ce avem, e al tău; primesce mulțămita noastră și ne binecuvîntă pe noi, ca să continuăm a împlini voea ta!“

Acésta a fost aceea-și rugăciune, ce moșnegul și frații lui, Gaspar Elinul și Melchior Hindul, o rostiseră în pustie în limbî diferite, când lor priceperea împrumutată a cuvintelor le fusese dovadă, că Dumnezeu era cu ei.

(Va urma.)

Bibliografie.

A eșit de sub tipar:

„Istoria Împêratului Traian și a Continporanilor săi“ de Dr Heinrich Francke, traducere autorisată de P. Broștean. Cu 12 ilustrațiuni. Prețul unui esempl. fl 4. — pentru România Lei 12. —; legăturî cu lucș fl 1. — pentru România Lei 3. — bucata.

A se adresa la fie care librărie sau de-a dreptul la editorul:

Petru Broștean
în Brașov str. garei nr. 45.

Editor și redactor rêspondător:

Dr Victor Szmigelski.

291 szám.
1897.

(14) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 668/1897 számú végzése által Vojk Nikuláé javára Gulácsy Józsefné ellen 89 frt — kr. tóke, ennek 1893 évi Novemb. hó 11 napjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 21 frt 47 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmasul bíróság lefoglalt és 386 frt — kr-ra becsült: 2 drb kancaza, 1 kétülésű lószekér, 2 drb tehén, 1 ebédő asztal, 1 festett kredenz, 3 sifoner, 1 vaságy, 1 üveges szekrény, 1 diván, 6 töltött szék és 1 aranykeretű fali tükörből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2283/1897 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a hely-zinén, vagyis Ohában alperes lakásánál leendő eszközlésére 1897-ik év Julius hó 3-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverés-en, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron álló is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balázsfalván 1897-ik évi Junius hó 15 napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.